

Collegii Disputatorii Theses Morales Theologicas exhibentis ...

Disputatio III.

Rostochii: Typis Nicolai Schwiegerovii, [1713]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1003409199>

Band (Druck) Freier Zugang

Q. D. B. V.
COLLEGII DISPUTATORII
**THESES MORALES
THEOLOGICAS**

exhibentis

DISPUTATIO III.

Qvam,

Consentiente Summè Rev. FCtate Theologica,

PRÆSIDE

**FRANCISCO ALBERTO
ÆPINO,**

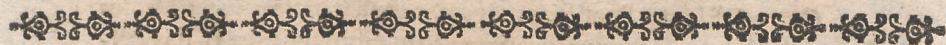
PH. & TH. D. LOG. PROF. DUC. PUBL.

D. FEBRUARII, ANNO MDCCXIII.

ventilationi expositurus est

JOANNES WESSEL Lubec.

S. S. Th. Cultor.

ROSTOCHII,

Typis NICOLAI SCHWIEGEROVII, Amplissimi
Senatus Typographi.

THESIS I.

Ultus DEI distingvitur in internum & externum. *Internus* est, qui intra hominis animum peragitur, nec per certa signa in sensus externos incurrit. *Externus* autem, qui intra hominis animum non subsistit, sed signis externis se prodit, adeoque in sensus externos incurrere potest. Addunt aliqui *mixtum*, qui internum & externum simul complectitur. Requirit DEus cultum non internum solum, sed & externum. Non tamen externus cultus DEO placere potest, nisi cum interno conjunctus sit ab eodemque profluxerit, *Es. XXIX. 13. 14. Matth. XV. 8. 9. XXII. 37.* Agnovit hoc ipsum vel inter Gentiles *PLATO Alcib. 2.* scribens: *Grave esset, si DEus ad donaria & sacrificia nostra respiceret potius, quam ad animum, utrum justus sanctusque sit. Ad quem equidem DEum arbitror multo magis attendere, quam ad multos sumtus, pompas ac sacra.* Habent, cur hæc sibi dicta reputent Pontificii, vel à Gentili Philosopho melius edocendi, si à Christo edoceri renuunt.

THESIS II.

Quia DEus cultum tum internum tum externum ab hominibus requirit, non solum utriusque simul, sed & alterutrum neglectu ac omissione contra istud officium peccatur. Quod posterius quando fit, cultui divino opponuntur *Enthusiasmus* & *Ritualitas*. *Enthusiasmus* hoc loco dicitur cultus DEI internum cum neglectu ac intermissione cultus externi. A quo vitio *Quietistæ* adeò immunes non sunt, ut potius *Quietismus* illud omni modo promoveat. *Ritualitas* est cultus DEI externus, neglecto cultu interno. Hæc inter Pontificios prævalet quasi, & utinam nostro etiam in cœtu non reperirentur eâ solâ contenti!

THESIS III.

Cultus DEI inter Pontificios vicens magnam partem superstitiosus est, nec ab idololatriâ immunis. Superstitio distingvi solet in superstitionem falsi numinis & superstitionem indebiti cultus. *Ista* est, quâ loco veri DEI colitur, quod DEus non est. *Hæc*, quâ verus quidem DEUS, at indebito modo & contra voluntatem suam colitur. *Ista* cum idololatria in latiori significatione dictâ coincidit, ejusdemque rei sunt Pontifi-

Pontificii, dum religiosum cultum Angelis, Virgini DEIparæ, aliisque Sanctis, sive veris sive fictis, exhibent, qui DEO tamen soli debetur. Nec juvat eos distinctio inter λατρείαν atque δαλείαν. Nam Scriptura hoc quicquid est distinctionis ignorat, etiam vero DEO cultum δαλείας vindicans *Gal. IV. 8.* ubi Apostolus Galatas culpat, quod istum illis exhibuerint, qui naturā DEUS non sunt. Sic & à superstitione indebiti cultus alienos se pronunciare Pontificii non possunt, quamdiu doctrinas docent, præcepta hominum, *Matth. XV. 9.* quibus Papismus scatet. Et si nullum aliud ejus ostendi exemplum posset, vel sola Sanctorum invocatio eandem manifestè arguit. Quando enim dicunt, invocare se Sanctos eum duntaxat in finem, ut sint apud DEum pro illis intercessores, hac ratione DEUS jam contra voluntatem suam colitur, ad quem liber nobis à Christo est accessus paratus, *Ebr. IV. 15. 16.* nec ullum istius adorationis vel mandatum vel exemplum ostendi ex Scripturis potest.

THESIS IV.

Preces ad DEum fundere Christiani jubentur *1. Thess. V. 17. 1. Tim. II. 1.* & formulam precandi ipse Christus nos docuit *Matth. VI. 9. - 14.* Queritur autem: num & bona corporalia à DEO petere Christianos deceat? Fanatici id quidem negant, sed frustra. Equidem preces pro bonis corporalibus atque terrenis ad DEum directæ conditionatæ esse debent, ut fiant sub conditione voluntatis divinæ, ad suam gloriam nostramque salutem omnia dirigentis, exemplo illius leprosi *Matth. IIX. 2.* aut simpliciter eas Christianos dedecere nullā ratione affirmari potest. Ut enim taceamus sanctorum DEI Virorum, qui in hoc nobis præivere, exempla, ut Jacobi, *Gen. XXXII. 11.* Davidis, *Pf. III. 7. 8. VI. 3. XV. 11. 8. 9.* aliorumque, quorum alibi occurrunt non pauca: Paulus *1. Tim. II. 2.* quietam & tranquillam vitam sub Magistratibus, quæ haud dubiè temporale bonum est, objectum precum nostrarum esse vult, & DEUS generatim precum exauditionem promisit *Pf. XCI. 15.* & speciatim quoque illarum, quæ pro corporalibus rebus impetrandis funduntur *v. 16.* Imò ipse Christus panem quotidianum, i. e. quæ ad hanc vitam sustentandam necessaria sunt, in Oratione Dominicā petere nos jubet. Quamquam enim multi per panem *ἄρτος* panem spiritualem intellectum velint; nihil tamen causæ subest, cur non panem corporalem intelligere debeamus, cum spirituale nullæ Textus circumstantiæ indicent. Vid.

KORTHOLTI *Dissert. de Pane Anagorae, Ej. Exercitatt. Anti-Baron. annexa.* Nec obstat thesi nostrae prohibita *Matth. VI. 31.* de victu & amictu cura atque sollicitudo. Nam hoc tantum prohiberi, ne ista primaria & principalis nostra cura sit, ex *sq. v. 33.* satis inotescit. Et si omnis terrenorum cura interdicta esset, ne quidem propter illa sibi comparanda laborare liceret, cum tamen labores Christianis commendati sint *Eph. IV. 28.* à quibus nec quidem in statu integritatis homines immunes fuissent, *Gen. II. 15.*

THESIS V.

Objectum, ad quod preces nostrae dirigendae sunt, solus DEus est, isque Trinunus, ut unum DEum in Trinitate, & Trinitatem in Unitate veneremur, neque confundamus personas, neque substantiam separemus, dicente *Symbolo Athanasiano.* Nihilominus unam ex tribus istis personis invocare, non nominatis ceteris, licet, aut singulas petere, quod & omnes tres conjunctim precamur. Quemadmodum enim personae divinae inter se realiter differunt, essentia tamen unâ eademque manente; ita & distinctè ad illas preces dirigi possunt sine substantiae separatione. Opera divina ad extra communia sunt quidem omnibus tribus DEitatis personis, sed tamen singulis distinctè appropriantur, ut Patri, quae ad primum; Filio, quae ad secundum; Spiritui S. quae ad tertium in Symbolo Apostolico fidei articulum referuntur, ceteris personis minimè exclusis: quando igitur dona divina, quae petere habemus, diversi generis sunt & personis distinctè per appropriationem adscribi possunt, quidni & distinctè eadem ab illis peterentur? Nec desunt in Scripturis exempla, ubi vel una, vel duae tantum divinae personae in Sanctorum precibus nominantur, ut v.g. *Act. VII. 59. Rom. I. 7. Col. I. 2. 3.* Non offendunt in eo, quod pro suo errore facere cum ratione crepent, Anti-trinitarii. Non enim ita separantur personae divinae, nec, invocata unâ, ceterae excluduntur, nisi dicere velis, separari personas ceterasque excludi, quando uni aliquod opus, omnibus tribus licet commune, peculiariter tribuitur per illam appropriationem.

THESIS VI.

Quando solum DEum Trinunum precibus invocandum esse diximus, non removemus ab illis humanam Christi naturam, quatenus cum Filio DEI in una infinita hypostasi subsistit, adeoque gloriam ac Majestatem verè divinam & infinitam, tanquam fundamentum hujus adorationis,

his,

nis, verè & realiter sibi communicatam habet. Huic enim etiam cultum religiosum deberi, patet ex *Phil. II. 9. 10. 11.* Secundum quam enim naturam Christus exinanitus & exaltatus est, secundum illam cultus adorationis ei, vi loci allegati, tribuendus est; at exinanitio & exaltatio in divinam naturam absolutè immutabilem cadere non potest. Frustrà igitur Calvino-Reformati cultum religiosæ adorationis humanæ Christi naturæ denegant. Frustrà quoque Pontificii cultum inter eum, qui DEO debetur, & quem Sanctis exhibent, quasi intermedium comminiscuntur, qui carni Christi exhibendus sit, cultum *ὑπερδουλείας* ab ipsis vocatum, Scripturæ autem S. ignoratum planè penitusque. Sociniani verò illi, qui Christum hominem, sive ex debito, sive ex arbitrio, colendum esse concedunt, hoc ipso suâ propriâ ex hypothesi criminis idolatriæ se reos faciunt, quoniam ex suâ, utut falsa, opinione cultum Creatori debitum meræ exhibent creaturæ.

THESIS VII.

Objectum pro quo orandum sunt omnes homines precibus nostris indigentes, *I. Tim. II. 1. 2.* Adeòque pro damnatis orandum non est, cum nullum exinde percipere fructum possint, eo in statu constituti, ut gratiæ divinæ prorsus sint incapaces, à facie DEI, sine spe restitutionis, in æternum rejecti. Nec pro beatis orandum, quia jam cœlesti gaudio fruuntur, precumstrarum neutiqvam indigi. Quando igitur *LAXMANNUS Lib. IV. Theol. Moral. Tract. I. Cap. I. §. 7. Qu. 3.* scribit: *nihil obstat, quo minus Sancto gloriæ accidentalis augmentum desideremus, atque à DEO petamus;* id glorioso beatorum statui nullatenus convenire videtur, fuitque ex hypothesi Pontificiorum de meritis operum nostrorum, quasi iisdem non nobis solùm, sed & aliis promereri quidquam possemus. Quà ipsâ etiam nititur, quando asserunt, salubriter nos orare pro animabus defunctorum in purgatorio, ut à pœnis liberentur. Quod eò facilius refellitur, quò certius constat, Purgatorium merum figmentum, ex Platonicâ Philosophiâ procul dubio haustum, atque non-ens esse. Non-entis autem nullæ sunt affectiones, & quod ipsum non existit, ei nihil inexistere potest.

THESIS VIII.

Non autem idèò improbanda sunt pia pro defunctis vota, quibus vel publicè in Ecclesiâ utimur, vel privatis in sermonibus, qualia non infrequenter inter nos audiuntur, v. g. *Gott sey seiner Seelen gnädig!*

C 3

Gott

Gott lasse es ihm ewig wohl gehen! **G**ott erfreue die Seele im ewigen Leben! & similia. Non enim ista eum in finem sunt, ut iisdem vel liberationem ex inferno aut purgatorio, aliove statu intermedio, & in coelestia gaudia translationem, vel majorem beatitudinis gradum defunctis apprecemur; sed indicia tantum sunt tum spei nostræ, tum charitatis erga defunctum, in solatium simul superstitum directæ, quibus ut illis fiant, quæ sunt, optamus atque vovemus. Non enim sequitur, eum adhuc illo carere, cui bonum aliquod apprecamur. Conf. *HILDEBRANDI Primit. Eccl. Offertor. pro Defunct. Cap. 14.*

THESIS IX.

Etiam pro inimicis orare jubemur in universali non solum, quia pro omnibus hominibus orandum, sed & in particulari atque speciatim, *Matth. V. 44. Luc. VI. 27 28. 1. Pet. III. 9.* suoque exemplo nobis prævit Christus pro crucifixoribus suis orans, *Luc. XXIII. 34.* cujus vestigiis insistendum nobis est, *1. Pet. II. 21.* Contra præceptum igitur divinum peccant, Christianoque se nomine indignos gerunt, qui, Christum non sequentes, inimicis suis pravo ex affectu solaque vindictæ cupiditate mala quævis imprecantur, ac contra eos orant. Interim orare licet contra publicos Ecclesiæ Reique publicæ hostes, quemadmodum contra Papam ejusque asseclas sæpe precatus fuit Lutherus, quod ipsum & tota Ecclesia nostra facit contra Papam & Turcam in Cantico illo: *Erhalt uns HErr bey deinem Wort* &c. Neque simpliciter privatorum contra privatos hostes preces interdictæ censendæ sunt, modo non tam contra personas dirigantur, quam illarum malitiam; aut contra personas quidem, si nempe malitia ab illis separari neqvat, non autem ad perditionem animæ, sed corporis tantum afflictionem, illorum emendationi inservientem, ad animæ salutem directam, utque nocere nobis non pergant, præsertim si mansuetudine ac patientiâ nostrâ abusi à lædendo desistere nolint, nec ullius humani præsidii aut defensionis spes nobis superfuerit. Non ut in privatam vindictam id fiat, sed ad avertenda à nobis, quorum causa sunt, mala. Ex quibus de exemplis illorum, qui aliis mala imprecati in Scripturis leguntur, maximam partem judicandum erit, circa quorum nonnulla etiam inter imprecationes privatas & prædictiones propheticas distingvendum est, imò & fatendum, quædam eorum non omni peccato carere, & exempla esse posse infirmitatis in ipsis etiam sanctis

DEI

DEI Viris, *Job: IV. 18. XV. 15.* Conf. Dn. D. FECHTII *Disp. de Precibus contra alios institutis*, DURRII *Comp. Theol. Moral. Part. III. Cap. 8. §. 3. sqv.*
 THESIS X.

Ad cultum DEI internum pertinet etiam fides in Christum, non tamen in opere justificationis ut causa antecedenter ad illud sese habens. *Fides hæc*, inquit SCHOMERUS *Theol. Moral. Cap. VII. §. 3. duplici respectu consideratur, ut concurrat ad justificationem hominis sive gratiam divinam effectumque obedientie & justitie Christi obtinendum, & ut hominem actu vel habitu aliquo obedientie ac virtutis perficit, illo respectu pertinet ad Evangelium, Gal. III. 12. sqv. & in priore Theologie parte (Theologiam Didacticam strictè dictam intelligit) consideratur, hoc verò ad legem, Matth. XXIII. 23. & in hac Morali Theologia locum obtinet. Frustra igitur Pontificii objiciunt, justificari nos per bonum opus, quia per fidem sive ex fide justificamur. Non enim fides in se & absolute spectata, quatenus est actus aut habitus noster, causa justificationis est; sed relative considerata, in relatione videlicet ad meritum Christi, in quod tanquam objectum suum fertur, à quo habet omne, quicquid virtutis ipsi inest, dum illud apprehendit. Est fides causa justificationis, quatenus ex Evangelio est, non quatenus ex Lege, quo respectu ad renovationem, quæ justificatione posterior est, pertinet.*

THESIS XI.

Debet autem fides, quam Lex requirit, per charitatem esse efficax, *Gal. V. 6.* nam fides sine operibus est mortua, *Jac. II. 17.* quo dicto indicat Apostolus, verè ac propriè fideles non fore, qui bonis operibus caruerint: quemadmodum homo mortuus non verè & propriè, sed æquivocè tantum, homo appellatur. Hinc *Form. Conc. Sol. Declar. Art. IV. p. 701.* ex Luthero inquit: *Est fides illa quiddam vivum, efficax, potens: ita ut fieri non possit, quin semper bona operetur. Neque fides quærit demum, an bona opera sint facienda, sed priusquam de eâ re inquiratur, jam multa bona opera effecit, & semper in agendo est occupata. Qui verò non ad hunc modum benè operatur, is homo verà fide caret: & ubi sit fides, ubi bona opera, quasi coecus palpando quæritat, neque tamen, quid fides, aut bona opera sint, novit: interim tamen multa ineptè deside & bonis operibus garrat & nugatur. Et in fin. pag. concludit: Itaque impossibile est, bona opera*

opera à fide verà separare: quemadmodum calor urens & lux ab igne separari non potest. Licet igitur fides formaliter per carentiam bonorum operum non tollatur in homine; hæc tamen certissimum est ac infallibile signum, ex quo concludi licet, veram fidem non adesse: quemadmodum aliàs ex iis, quæ necessariam cum subjecto suo connexionem habent, ipsum subjectum præsens vel absens esse demonstrari solet. Quod autem Pontificii dicunt, fidem à DEO in Christiano requisitum sine operibus in homine esse posse, id falso fundamento nititur, quasi fides & bona opera per accidens tantum connexa sint, quomodo statuunt, quia fidem, exclusâ fiduciâ, pro mero habent assensu.

THESIS XII.

Quando igitur fides in Christum inter officia hominis sanctificati refertur, velut à DEO præceptum, *Matth. XXIII. 23. Marc. I. 15.* & à Christo *Act. XXVI. 18.* ejusque Apostolo *1. Joh. III. 23.* requisitum, ultrò inde consequitur, quia fides certos gradus habet, Christianos ad augendam fidem obligari. Vid. *Col. II. 6. 7. 2. Thess. I. 3.* Non quidem, quasi ipsi suis sibi viribus incrementa fidei procurare possint: nam fides solius DEI in nobis opus est, cujus nec inchoationem, nec augmentationem homo activè producere valet, *2. Thess. III. 2. 3.* sed ne reluctentur Spiritui S. incrementa fidei operaturo, *Phil. 1. 6.* nec media fidei aspernentur, sed frequentissimè adhibeant. Et sicuti ad augendam fidem, ita ad incrementa in studio & exercitio bonorum operum capienda obligantur, per vires spirituales à Spiritu S. ipsis concessas, *Phil. I. 9. 10. 11.*

THESIS XIII.

Ad probationem fidei suæ admonentur Christiani *2. Cor. XIII. 5.* ut seiplos accuratè examinent, num verà in fide stent. Quæ probatio eò magis necessaria est, quò faciliùs fidem præsumere quis potest, eâ nihilominus destitutus. Potest namque cum fide confundi præfidentia, seu confidentia nimia, qualis datur in illis, qui, neglecto Christi merito, peccatorum suorum remissionem à solâ DEI gratiâ expectant, quod deprehenditur in Socinianis ac Naturalistis; aut qui sua opera magis, quam Christi meritum respiciunt, uti Phariseus ille *Luc. XIX. 11. 12.* cui haud multum dissimiles Pontificii sunt; aut qui Christi meritum sibi tribuunt, quod tamen, ob continuationem peccatorum proæreticorum, sibi tribuere non possunt, uti falsi illi Propheta *Matth. VII. 21. 22. 23.*

-103 (o) -104

DEI Viris, *Job: IV. 18. XV. 15.* Conf. Dn. D. FECHTII *Disputationibus contra alios institutis, DURRII Comp. Theol. Moral. Cap. 8. §. 3. sqv.*

THESIS X.

Ad cultum DEI internum pertinet etiam fides in Christum tamen in opere justificationis ut causa antecederet ad illud. *Fides haec*, inquit SCHOMERUS *Theol. Moral. Cap. V. plici respectu consideratur, ut concurrat ad justificationem gratiam divinam effectumque obedientiae & justitiae Christi, & ut hominem actu vel habitu aliquo obedientiae perficit, illo respectu pertinet ad Evangelium, Gal. III. 12. prioris Theologiae parte (Theologiam Didacticam strictè diligit) consideratur, hoc verò ad legem, Matth. XXIII. 23. Morali Theologia locum obtinet. Frustra igitur Pontificii justificari nos per bonum opus, quia per fidem sive ex fide. Non enim fides in se & absolute spectata, quatenus est ad habitum nostrum, causa justificationis est; sed relativè consideratione videlicet ad meritum Christi, in quod tanquam objectum fertur, à quo habet omne, quicquid virtutis ipsi inest, dum apprehendit. Est fides causa justificationis, quatenus ex Evangelio non quatenus ex Lege, quo respectu ad renovationem, quatenus posterior est, pertinet.*

THESIS XI.

Debet autem fides, quam Lex requirit, per charitatem, *Gal. V. 6.* nam fides sine operibus est mortua, *Jac. II. 17.* et sic indicat Apostolus, verè ac propriè fideles non fore, operibus caruerint: quemadmodum homo mortuus non videtur propriè, sed æquivocè tantum, homo appellatur. Hinc *Form. Declar. Art. IV. p. 701.* ex Luthero inquit: *Est fides illa quae vivum, efficax, potens: ita ut fieri non possit, quin semper operetur.* Neque fides quaerit demum, an bona opera sint facta priusquam de eà re inquiratur, jam multa bona opera effectum per in agendo est occupata. Qui verò non ad hunc modum operatur, is homo verà fide caret: & ubi sit fides, ubi bona opera si coecus palpando quaeritat, neque tamen, quid fides, aut sint, novit: interim tamen multa ineptè de fide & bonis operibus fingit & nugatur. Et in fin. pag. concludit: *Itaque impossibile*

